

Raionul Hîncești

Descriere

Amplasarea geografică

- Raionul Hîncești este situat în partea de centru a republicii, pe o suprafață de 1483,4 km, adică 4,6% din teritoriul țării
- Numărul de locuitori ai r-nului constituie circa 118,6 mii pers.
- Se învecinează cu România prin Vama auto internațională Albița

Scurt istoric

- Raionul Hîncești a fost parte componentă a Ținutului Lăpușna, care ca unitate administrativ-teritorială, datează din jumătatea a doua a secolului al XVII. Prin vechea așezare Lăpușna, numită și Vama Veche, trecea unica cale comercială accesibilă „Drumul moldovenesc”, aceasta reprezentând poarta spre Europa.
- Dintre figurile istorice cunoscute, se menționează voievodul Mihalcea Hîncu, Alexandru Lăpușneanu (Domnitor Moldovei 1552-1561, 1563-1568), Antonie Plămădeală (Mitropolit al Ardealului 1982 - 2005), Angela Păduraru (cântăreață populară), Constantin Tănase (lingvist, doctor în filologie), Mihai Ciobanu (artist, cântăreț pop) și Timotei Bătrînu (artist plastic).

Simbolica Raionului Hîncești

Stema raionului Hîncești este explicată prin: cîmpul roșu al scutului, culoare specifică heraldicii moldovenesti, semnifică gloria militară a acestui pămînt, dragostea și jertefele aduse pe altarul Patriei pe parcursul secolelor. Arcul oriental armat este preluat din stema medievală a ținutului Lăpușna, ținut din care au făcut parte cîndva pămînturile actualului raion Hîncești. Astfel este realizată puntea de legătură dintre vechea heraldică districtuală moldovenească și heraldica contemporană a raionului Hîncești. Aurul arcului exprimă vechima emblemei, bogăția, virtutea, grandoarea și inteligența.

Individualizarea arcului ținutului Lăpușna în stema raionului Hîncești s-a făcut prin faptul că vergeaua obișnuită de arc a fost înlocuită cu un lăstar înfrunzit de viță de vie, plantă care exprimă în această stemă una dintre principalele ocupații economice ale locuitorilor raionului Hîncești.

Coroana raională ce timbrează scutul heraldic arată poziția ierarhică a raionului Hîncești în cadrul diviziunii administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

Drapelul raionului a fost elaborat în baza stemei, prin procedee specifice vexilogiei și păstrează semnificațiile acesteia.

Relieful

- Relieful raionului este predominant colinar cu înălțimi curpinse între 100 și 350 m și este diferențiat în trei zone: *codru*, *stepă* – păduri deluroase și *stepa Prutului*.
- Raionul Hîncești este un raion agrar cu 78 008 ha de teren cu destinație agricolă și 38 540 ha păduri.

Teritoriului raionului îi corespunde o suprafață neomogenă de cernoziom, unele părți conțin soluri argiloase.

Număr de localități și primării

- Raionul Hîncești are în total 63 localități, inclusiv 1 municipiu - Hîncești și 62 de sate.
- În structura sa teritorial-administrativă sunt 39 de primării.
- Număr mediu de locuitori pentru o primărie a unui sat/comună este de la 600- 10 000 locuitori și până la 18 000 locuitori în municipiul Hîncești.

Modalitate de finanțare primară

Veniturile bugetelor satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău) se formează din:

1) venituri proprii:

- a) impozitul pe bunurile imobiliare;
- b) taxa pentru patenta de întreprinzător;
- c) impozitul privat (conform apartenenței patrimoniului);
- d) taxele locale aplicate conform Codului fiscal;
- e) încasări din arenda terenurilor și locațiunea bunurilor domeniului privat al unității administrativ-teritoriale;

2) defalcări de la impozitul pe venitul persoanelor fizice, excepție făcând bugetele satelor (comunelor) și ale orașelor (municipiilor) din componența unității teritoriale autonome cu statut juridic special:

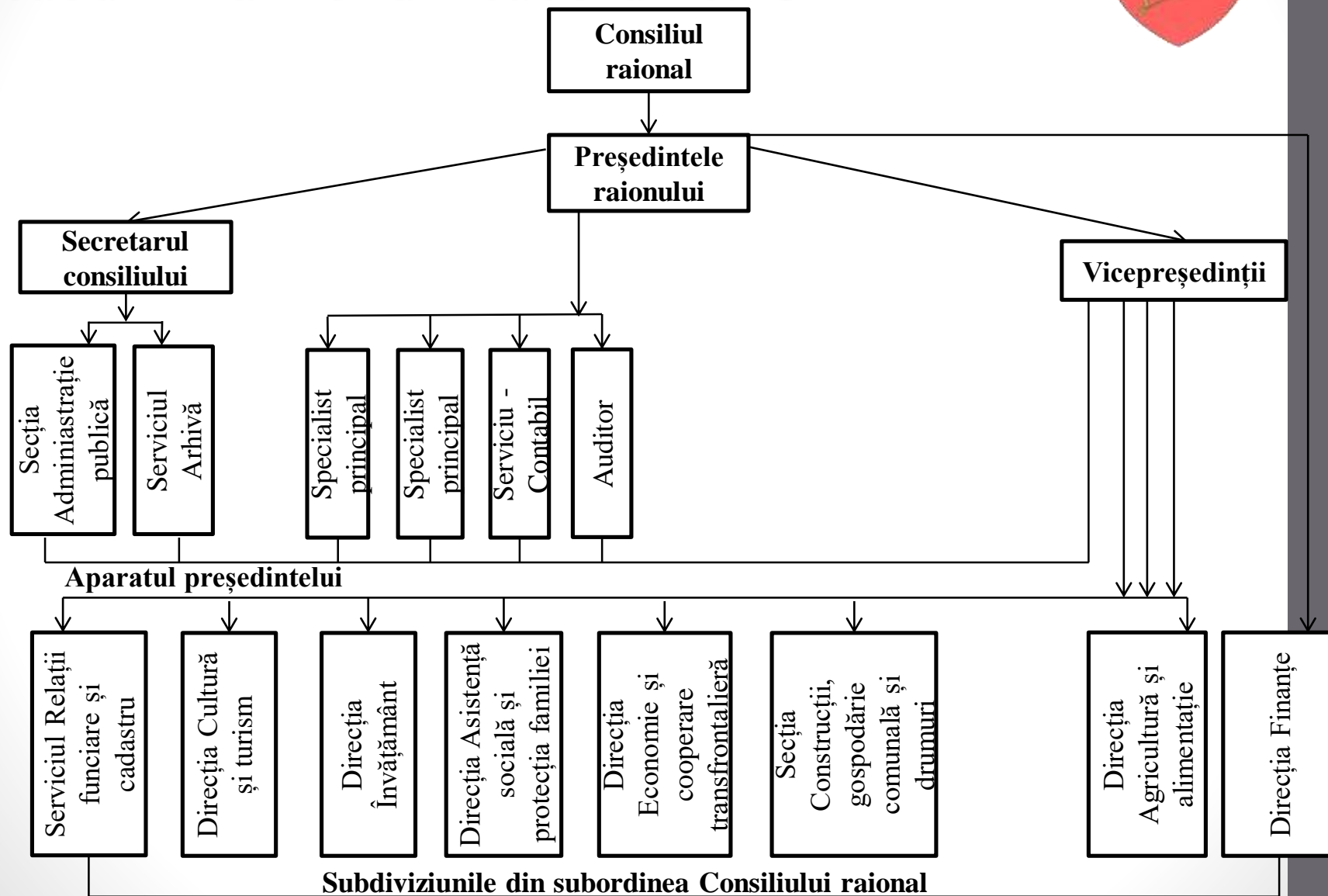
- pentru bugetele satelor (comunelor) și orașelor (municipiilor), cu excepția orașelor-reședință de raion – 75% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective;
- pentru bugetele orașelor-reședință de raion – 20% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective;

3) transferuri;

4) mijloace speciale;

5) fonduri speciale.

Organigrama aparatului președintelui și subdiviziunilor din subordinea CRH

Serviciile desconcentrate

- Oficiul Teritorial Hîncești al Cancelariei de Stat
- Inspectoratul Fisical de Stat Hîncești
- Inspectoratul de Poliție Hîncești
- Centrul Militar Teritorial Hîncești
- Inspecția Teritorială Ecologică
- Inspecția Energetică Teritorială Hîncești
- Inspecția Muncii
- Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Casa Teritorială de Asigurări Sociale
- Direcția pentru Statistică Hîncești
- ANSA

- Camera Înregistrării de Stat
- Centrul multifuncțional Hîncești
- Direcția Situații excepționale Hîncești
- Oficiul Cadastral teritorial Hîncești
- Biroul de Evidență și documentare auto Hîncești
- Asociația inter-raională de producere și reparația a sistemelor de irigare Hîncești

Situația financiară

Bugetul raionului Hîncești pe anul 2019:

Partea de venituri	277 045,2 mii lei
Partea de cheltuieli	282 622,7 mii lei
- <i>Învățământ</i>	<i>188 046,0 mii lei</i>
- <i>Cultura, arta sportul și activitățile pentru tineret</i>	<i>19 201,3 mii lei</i>
- <i>Ocrotirea sănătății</i>	<i>10 267,6 mii lei</i>
- <i>Asistența și susținerea socială</i>	<i>27 964,7 mii lei</i>

Modalitate de finanțare a CR

Veniturile bugetului raional se formează din:

1) venituri proprii:

- a) taxele pentru resursele naturale;
- b) impozitul privat (conform apartenenței patrimoniului);
- c) alte venituri prevăzute de legislație;

2) defalcări de la următoarele tipuri de impozite și taxe de stat:

- a) impozitul pe venitul persoanelor fizice – 25% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective și – 35% pentru mun. Hincești.
- b) taxele locale stabilite de către Consiliile locale.

Agricultura

- În raion sunt 78 008 ha de terenuri cu destinație agricolă. Din totalul acestora, terenul arabil constituie –56 988,82 ha, vița de vie ocupă o suprafață de 7 850,16 ha, livezile – 2 933,4 ha.
- În sectorul agrar activează agenți economici mici și mijlocii:
 - 4 Cooperative Agricole,*
 - 150 Societăți cu Răspundere Limitată,*
 - 4 Societăți pe Acțiuni*
 - Gospodării Țărănești, suprafața pîna la 1 ha -707,*
 - Gospodării Țărănești, suprafața 1 -5 ha -2 313,*
 - Gospodării Țărănești, suprafața 5 - 10 ha - 108,*
 - Gospodării Țărănești, suprafața 10-50 ha – 73,*
 - Gospodării Țărănești, suprafața 50 – 100 ha – 8,*
 - Gospodării Țărănești, suprafața mai mari de 100 ha – 2*
 - Persoane fizice – 3 191.*

Agricultura

- Principalele produse agricole de origine vegetală sunt: *grâu, porumb, foarea soarelui, tutun, cartofi, fructe, legume, struguri.*
- Principalele produse agricole de origine animalieră sînt: *carne de vită, carne de pasăre, carne de porc, ouă, produse lactate.*

Indicii producției agricole pentru anul 2019

	Recolta globală obținută – total		Roada medie la 1 hectar,	
	tone	în % față de 2018	chintale	în % față de 2018
Cereale și leguminoase pentru boabe - total ²	62 977	147,0	38,8	130,2
din care:				
grâu de toamnă și primăvară ²	22 251	133,8	28,3	125,8
orz de toamnă și primăvară ²	2 611	de 2,3 ori	28,4	145,6
porumb pentru boabe	36 009	147,3	54,9	123,1
Floarea-soarelui ²	19 538	116,7	23,5	123,0
Sfeclă de zahăr ²				
Rapiță ²	1 391	de 2,4 ori	18,9	183,5
Soia				
Cartofi	6	de 6 ori	60,0	de 7,2 ori
Legume de câmp	6	de 6 ori	32,0	de 2 ori
Fruite sămânțoase	1 005	59,3	49,3	48,6
Fruite sâmburoase	842	68,2	18,6	67,4
Pomușoare	6		5,5	
Struguri - total	3 962	91,3	44,9	92,2

Viticultura

- Acum câțiva ani, în gospodăriile raionului Hîncești specializate în viticultură și vinificație, se recoltau mai bine de 100 de mii de tone de struguri, care erau procesați la cele 15 fabrici de vin.
- În toamna anului 2019, însă, au fost recoltate 3 9 62 de mii de tone de struguri, funcționale fiind 3 fabrici de vin (or.Hincesti, s.Fundul Galbenei, s.Ciuciuleni), care au prelucrat 23 % din recolta crescută.

- **Produs de Hîncești** este conceput pentru a deveni un brand de renume a regiunii Hîncești, atît în țară, cât și peste hotare și unește toți producătorii doritori din raionul Hîncești, evidențiind mici afaceri de familie care nu au puterea financiară de a se promova singuri.
- **Produs de Hîncești** este o inițiativă de promovare a produselor locale, tradițiilor și culturii populare din raionul Hîncești.
- Marca Produs de Hîncești reunește cei mai reprezentativi producători și meșteșugari din raionul Hîncești.
- La moment marca Produs de Hîncești implică 20 producători locali, dar suntem deschiși pentru lărgirea numărului de producători locali.

Asigurarea localităților cu apă canalizare

- În raionul Hîncești, 22,5% din totalul locuitorilor au acces la apeduct, infrastructura de furnizare a apei constituind circa 73 km de rețele de distribuție.
- Apeducte sunt construite în 18 localități din 63 ale raionului.
- Rețeaua de canalizare alcătuiește 24 km. mun.Hîncești dispune de sistem de canalizare în proporție de 60%.

Managementul deșeurilor menajere

- Situația depozitelor deșeurilor menajere în raionul Hîncești se prezintă prin: 1 depozit orășenesc, 3 platforme comunale de depozitare a gunoiului de grajd, 450 platforme mici pentru gospodării casnice, 68 depozite în mediul rural (gunoiști).
- Pentru raion este specifică colectarea neseparată a deșeurilor, serviciul salubritate existând doar în câteva localități.
- În anul 2020 se intenționează construcția mai multe gunoiști autorizate.

În raion nu există serviciu de reciclare a deșeurilor la momentul de față.

Infrastructura drumurilor

- Rețeaua drumurilor din raionul Hîncești este reprezentată de 335,11 km de drumuri publice, dintre care 215,77 km sunt de importanță națională, iar 139,34 km de importanță locală. În anul 2019 au fost alocate 12 500,0 mii lei pentru întreținerea și reparația drumurilor locale.
- În prezent, se reconstruiește Drumul Hîncești-Leușeni, care reprezintă calea de acces spre Vama Albița.

Eficiența energetică

- În raionul Hîncești, 33% din totalul de localități sunt conectate la rețeaua de gaz. Restul localităților utilizează gazul lichefiat.
- Doar 17% din numărul gospodăriilor beneficiază de acces la rețeaua de distribuție a gazelor.
- La nivelul raionului nu există centrale termice centralizate. Instituțiile publice și de învățământ se încălzesc cu energie termică din cazangeriile proprii.

- Sunt necesare investiții pentru termoizolarea instituțiilor publice, pentru extinderea lucrărilor de iluminare publică în toate localitățile, pentru distribuirea gazelor naturale și alimentare cu energie termică și pentru dezvoltarea sectorului energie regenerabilă.

Sistemul de Învățământ

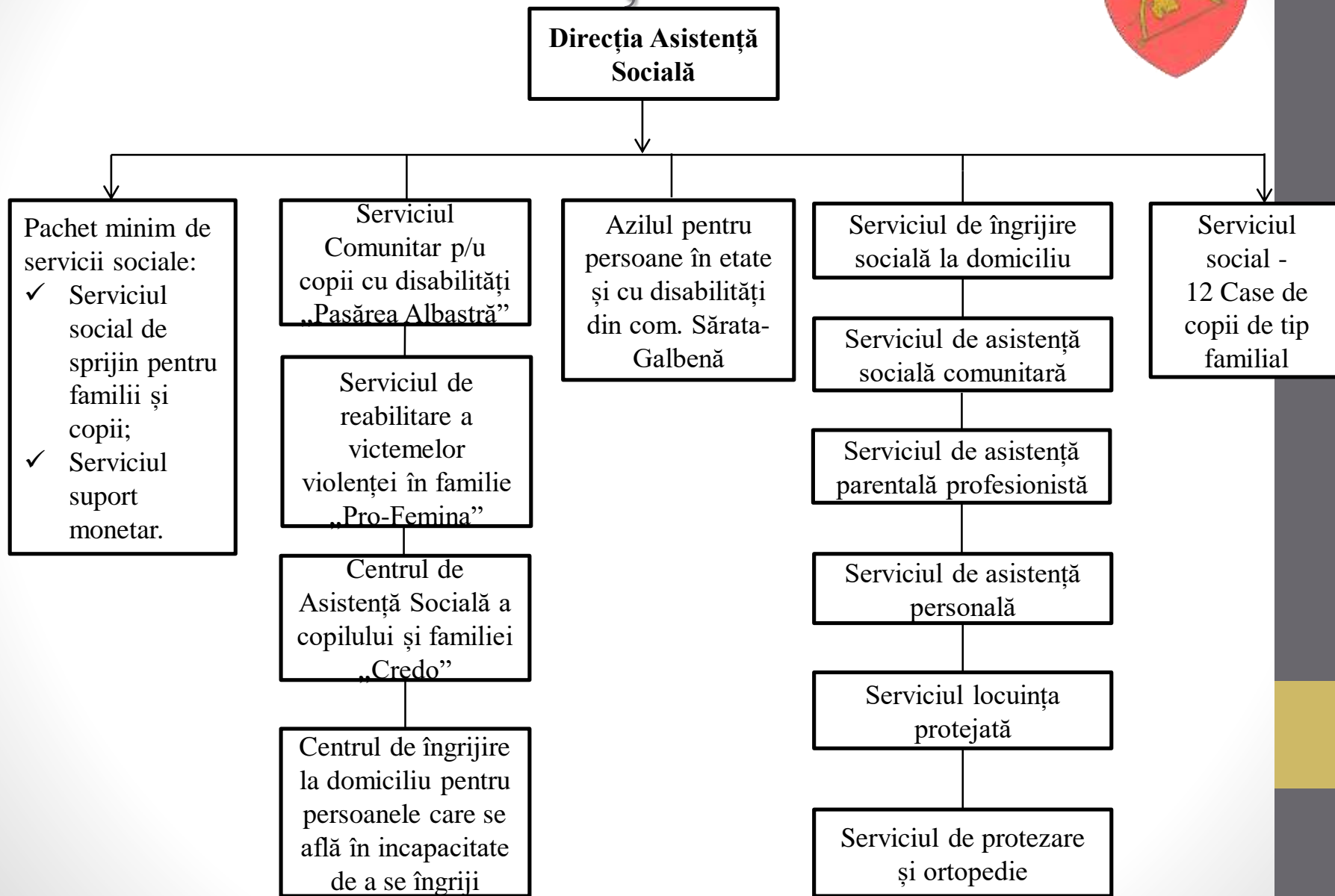
În raionul Hîncești activează 92 instituții de învățământ și preșcolare, inclusiv:

- Școli primare- gradinițe -3
- Gimnazii -31
- Gimnazii-Grădinițe - 5
- Licee - 7
- Școli-internat -2
- Colegii-1
- Școli profesionale polivalente -1
- Grădinițe - 42

- ***Numărul total de elevi, inclusiv:***
 - în instituțiile școlare – 1068 de elevi;
 - în Colegiul de Construcție – 430 studenți;
 - în școli profesionale polivalente – 263 elevi.
- În instituțiile de învățământ din raion își desfășoară activitatea 968 pedagogi (789 de bază).

Sistemul Asistență Socială

Instituții medicale din subordinea Consiliului raional

Consiliul Raional Hîncești este fondatorul următoarelor instituții:

1. IMSP Spitalul raional Hîncești
2. IMSP Spitalul Cărpineni
3. IMSP CS Hîncești
4. IMSP CS Sărata Galbenă
5. IMSP CS Ciuciuleni
6. IMSP CS Bujor
7. IMSP CS Crasnoarmeiscoe
8. IMSP CS Bobeica
9. IMSP CS Lăpușna-Pășcani
10. ÎM „Centrul Stomatologic raional Hîncești”

Instituții din subordinea CRH

- **Consiliul raional Hîncești este fondatorul următoarelor întreprinderi municipale:**
- ÎM ”Biroul de prospecțiuni si proiectări Hîncești”
- IM Centru de servicii pentru copii cu dizabilități „Pasarea Albastră”
- IP Centrul de cultură raional „Manuc Bey”
- IP Centrul de Tineret

Cultură

Bibliotecile publice în număr de 57 sînt amplasate în fiecare localitate a raionului Hîncești. Fondul total de publicații constituie circa 500 mii exemplare. În bibliotecile înregistrate în raionul Hîncești activează circa 67 de cadre de bibliotecari, care deservește circa 19 403 mii de cititori.

În raionul Hîncești se atestă:

- 2 muzee;
- 79 colective artistice;
- 25 formații, care dețin titlul de formație-model
- 187 meșteri populari

Turism

- Pe teritoriul raionului există câteva obiective turistice de o însemnătate istorică incontestabilă, cum ar fi „Complexul edificiilor familiei Manuc-Bey Mirzaian” din or. Hîncești, care reprezintă un monument istorico-arhitectural din sec. XIX.
- Conacul lui Manuc - Bey (oficial – Complexul istorico-arhitectural Manuc - Bey) este amplasat în orașul Hîncești din partea central-vestică a Republicii Moldova; și include următoarele edificii: Palatul lui Manuc, Casa vechilului, Cădirea contesei, Castelul de vânătoare, Turnul de veghe, ș.a.
- Complexul a fost restaurat grație resurselor financiare din bugetul de stat, dar și cu susținerea fondurilor Uniunii Europene.

Palatul lui Manuc in Basarabia

Turism

- În com. Lăpușna există un obiectiv turistic atractiv – monumentul istorico-arhitectural „Curtea Medievală Domnească”. Aceasta, de asemenea, se află în proces de reconstrucție.

- În s.Stolniceni este un alt obiectiv turistic – monumentul Arheologic „Cetatea geto-dacică”, care datează din sec IV-III î. Hr. Prezintă interes, întrucât este o zonă activă în investigații arheologice.

Sportul în raionul Hîncești

- În raion există și instituții sportive: Școala raională sportivă Hîncești – 330 copii, Școala sportivă orășenească a primăriei – 200 copii, Școala de lupte libere din s.Fundul-Galbenei, Federația raională de Fotbal, Clubul Sportiv „Petrocub”, Clubul „Adversar” și Clubul „Lion K1”.
- Tipurile de sport cele mai practicate în raion sunt: judo, tenis de masă, fotbalul, boxul, k1, sambo, luptele libere.
- Raionul se mândrește cu sportivi care au câștigat titlul de campioni europeni și mondiali.

Parteneriate

Consiliul Raional Hîncești întreține relații de parteneriat cu:

- Consiliul Județean Vaslui (România);
- Consiliul Județean Iași (România);
- Consiliul Județean Prahova (România);
- Consiliul Județean Cluj (România);
- Consiliul Județean Galați (România);
- Consiliul Județean Neamț (România);
- Primăria Sectorului 6 al mun. București (România);
- Regiunea Tomašov Mozavețc (Polonia);
- Provincia Matera, Italia;
- Orașul Poloțk, regiunea Vitebsk (Belarus).